

BRANDKÅRSTIDSKRIFT

N:r 7
September

Organ för Svenska Brandkärernas Riksförbund.
Redaktion: Styrmansg. 1, Stockholm. Tel. 606308. Postg. 4870.
Redaktör och utgivare: Kapten Erik Gillner.

1937
19 årgången

Brandkårsrörelsens nutida uppgifter och önskemål.

Föredrag vid årsmötet den 30 aug. 1937 av landshövding Nils Edén.

Liksom det ansetts självfallet att vid vår högtid kasta en blick tillbaka över det kvartsekel, som Sveriges brandkårsförbund hittills genomlevt, så har det också syntts naturligt och lämpligt att söka samla några huvuddrag av de arbetsuppgifter, som just nu stå i förgrunden, och från detta nutidsläge rikta blicken framåt på önskemål för det nya skede vi ha framför oss. Jag ber att genast få säga ut, att här inte kan bli tal om att lägga upp något nytt program i egentlig mening — det program vi ha har visat sig innehållsrikt nog i sina principer och expansivt nog i sin utformning åt olika sidor. Vad jag skall försöka ge blir endast en sammanträngd orientering över de väsentligaste resultat, som vi hitintills uppnått, samt — mot denna

bakgrund — över de syften, på vilka vi tro oss hava att främst inrikta våra strävanden för att kunna rätt fullfölja de gångna 25 årens lyckosamma utveckling.

Det nutida läget

Alltså först: var stå vi nu, om vi vilja sammanföra kvartsekelts resultat under ett summariskt fågelperspektiv? Det faller sig enklast och ger på samma gång osökt anknytning till verksamhetens viktigaste förgreningar att gruppera de olika partierna i denna perspektiviska nubild efter de genomtänkta riktlinjer, som år 1932 — alltså sedan riksförbundet vunnit förtroendet med 1927 års omorganisation — utstakades i en "arbetsplan" för förbundets centrala organ och en "P. M." för brandkårs-

förbunden i län eller landskap. De återfinnas båda i den 25-årsberättelse, som uppstår senaste häfte av "Brandkärstidskrift" och i dag kommer att utdelas till årsmötets deltagare.

Organisationen av brandkärer, punkt 1 i riksförbundets arbetsplan, har gjort framsteg, som med skäl framhåvts i historiken liksom nyss i sekreterarens föredrag: 1100 anslutna kärer i närvarande stund mot ungefär 300 för tio år sedan äro siffror som tala. Om organiserandet av läns- eller landskapsförbund, som står främst i P. M. för arbetet ute i bygderna, gäller det samma: nu ett landskapsförbund, det skånska, äldst och ojämförligt störst, och 20 länsförbund, mot sammanlagt 6 år 1927. Grundvalar för rörelsens utveckling över hela landet äro lagda, och de oumbärliga mellanleden för dess sammanhållning ha vuxit fram på ett par undantag när.

De linjer för upplysning, handledning och inspektion, som dragits upp i ett flertal punkter av 1932 års arbetsplan och P. M., ha likaledes samtliga omsatts i handling så långt krafter och resurser räckt till.

Kontakten mellan centralledning och länsförbund samt — främst genom dessas förmedling — de lokala brandkärerna har naturligtvis blivit mycket krävande genom arbetsområdets starka och snabba utvidgning. Men i stort sett, kanske man bör säga i princip, har den bestått provet. Den har fungerat åt alla håll och i olika former, genom rapporter och rådfrågningar utifrån bygderna till riksförbundets ledning, främst sekreteraren, liksom genom dennes hänvändelser och resor till länsförbund och enskilda kärer.

Upplysningsverksamheten i tryck har vuxit i både omfattning, planmässighet och konkretion. Främst är att nämna tidskrif-

tens utveckling så väl kvantitativt som kvalitativt, mindre kanske nya broschyrer i aktuella ämnen, ehuru även sådana tillkommit, men med starkare betoning den nya form av upplysning inom brandväsendets tekniska område, som skapats (1930) genom Centralstyrelsens "Arbetskommission" för sådana frågor. Detta specialutskott, som åtagit sig att följa brandmaterielens utveckling, har i rask följd utsänt en rad "meddelanden", som lämna auktoritativa anvisningar i koncentrerad form om förbättringar i brandmännens personliga liksom kärernas maskinella utrustning samt t. o. m. en serie av normalritningar till olika typer av brandstationer, från de enklaste till högre utbildade, alla med arbetsbeskrivning och kostnadsberäkning. I samarbete med Svenska Brandskyddsföreningen — ett samarbete som jag förut i dag haft tillfälle att tacksamt beröra — har tillkommit det stora "utbildningsreglemente för brandkärer", som utan förhävelse kan betecknas såsom grundläggande för denna sida av brandvärnets aktivisering ute i orterna, och i samma samarbete planeras nu upprepningen av ett ännu svårare problem genom en handbok i "eldsläckningslära".

Inom länsförbunden skola konsulenterna vara de samlande och drivande krafterna; deras uppgifter behandlas ingående i 1932 års båda arbetsprogram och i en särskild instruktion (1928). Vi ha kommit därhän, att konsulent finnes i varje länsförbund — i några förbund har man två — och utan tvivel har deras uppsikt över kärerna avsevärt utvecklats, om också mer eller mindre i olika länsförbund, allt efter ekonomiska resurser och personliga förutsättningar. För att "giva stadga" åt konsulenternas egen verksamhet förordades 1932 årliga konsulentmöten, med information rörande nya rön inom

brandväsendet, utbyte av erfarenheter och utformande av enhetliga arbetsprinciper; sådana konsulentmöten ha också blivit "fast institution", såsom det tänktes 1932, naturligt anknutits till riksförbundets årliga sammankomster och påtagligen gjort stor nytta.

Ännu ett betydelsefullt uppslag från 1932, — kanske det som griper vidast och djupast — har börjat förverkligas genom instruktionskurser inom de olika länsförbunden för personal från de lokala kårerna; därmed kan man direkt ge åtminstone ett par man, vanligen befäl, från de små kårerna ett koncentrat av det viktigaste de behöver veta, med praktiska tillämpningsövningar, för att fylla sina poster, och de kunna sedan omsätta vad de lärt var i sin kår. Sådana instruktionskurser, anordnade med understöd från riksförbundet och efter anvisningar i ett normalprogram, ha även de blivit en institution och genomförts i allt flera länsförbund.

Sist bland de vunna resultaten, men i själva verket en förutsättning för alla andra: brandkårsrörelsen har nått en viss ekonomisk stabilisering. Icke i den grad och i det tempo, som man trodde sig kunna hoppas vid omorganisationen 1927, men dock så att ett par av de då tänkta vägarna för finansieringen visat sig i stort sett framkomliga. Länsförbunden ha tagits om hand av lokala brandförsäkringsanstalter i vederbörande landsdel — för län, härad o. s. v. — om också i mycket växlande omfattning; ännu måste riksförbundet på sina håll träda emellan med tillskott även till ytterst blygsamma behov. Riksförbundet självt har mött stora misräkningar i fråga om statsanslag: detta har ej kommit över 2000 kronor mot 1927 beräknade 10000. Däremot ha de stora brandförsäkringsföretagen med riksomslutning, så väl tariffbolag

som ömsesidiga, visat ett tillmötesgående, för vilket vi äro djupt tacksamma. Det är deras anslag, nu sammanlagt 18000 kronor årligen, som jämte den lilla årsavgiften från anslutna kårer — 10 kronor pr kår — finansierar hela den centrala organisationen och dess månggrenade verksamhet.

Uppgifter och önskemål.

Så långt nutidsläget. Vilka uppgifter och önskemål framstå i detta läge såsom särskilt angelägna?

Jag kan sammanfatta dem helt enkelt så: att på rätt sätt och med den intensitet som förhållandena kräva fullfölja verket. Ty vad som redovisats är visserligen, det våga vi tro, aktningvärda resultat av en grundläggningsperiod med många motigheter, men egentligen en god början, icke mera. På punkt efter punkt i den nyss lämnade översikten av vår verksamhet är det uppenbart att vad vi uppnått är endast ett första stadium, att knappt något är verkligen färdigt, att nya krav icke blott anmäla sig, utan tränga på. Det ligger ju också i själva naturen av en sådan rörelse som brandkårsrörelsen att så måste vara förhållandet. Den kan och får icke stanna av eller stå sig till ro, den måste följa med samhällslivets och teknikens oupphörliga förändringar och söka motsvara dessa, om den inte skall förlora sin verkningsförmåga och äventyra även de resultat som hittills vunnits.

När jag talade om att fullfölja verket, ligger däri att själva karaktären av brandkårsrörelsen och brandkårsförbundet bör bibehållas orubbad. De ha vuxit ut som en samorganisation av fria krafter — "frivilliga brandkärer" ingick ju från början i förbundsnamnet — de bygga ytterst på oegennyttig självverksamhet och god vilja hos alla de tusental och tiotusental som bilda kårerna, taga plats i deras led eller på annat sätt ge dem sitt stöd.

Den centrala ledningen så väl som länsförbundens styrelser och konsulenter ha alltså tillhållit denna för ögonen, icke överskrida gränsen för den auktoritet som givits dem men väl göra sitt bästa för att sammanhålla, stimulera, instruera kärernas självverksamhet. I den andan har brandkårsrörelsen blivit vad den nu är, och i den andan skall den gå vidare framåt.

Detta hindrar naturligtvis inte, att samhällslivets ständigt stigande infiltrering med ökade brandfador och hopade risker — industrialiseringen, elektricitetens och brännoljornas landvinningar, filmbiografer och stora huskomplex ej blott i städerna utan också på landsbygden — att allt detta kan framkalla behov av statsmaktens ingripande med lagstiftning för större brandsäkerhet och kontroll över sådana bestämmelsers efterlevnad. Vår systerorganisation Svenska Brandskyddsföreningen, som enligt en oskriven arbetsfördelning har på sin anpart att företräda den förebyggande brandsäkerheten, har på detta område tagit ett mycket beaktansvärt initiativ, genom skrivelse till regeringen angående utredning om förbättringar i brandstadgan för landsbygden. Det kan väl tänkas att denna stadga numera ej heller fullt håller måttet i den del som rör eldsläckningsväsendet, närmast de statliga myndigheternas — länsstyrelsernas — befogenheter att påfordra och kontrollera erforderligt brandväsende i kommuner och samhällen på landet. Dessa befogenheter äro nämligen ytterst försiktigt formulerade. Våra grannländer, särskilt Finland, synas i sina brandlagar ha gått avsevärt längre än man gick i Sverige 1923, då vår brandstadga kom till. Och det bör ej förbises att lagstadgad ingripande från statlig myndighet kan utgöra ett starkt stöd för brandkårsförbundets arbete. Men detta arbete har dock först och sist att lita till

den fria självverksamheten ute i orterna.

Bland uppgifter och önskemål möter närmast *organisationens fortsatta utbyggande*. 1100 avslutna brandkårer är vackert, men det är icke nog; Sverige har ju mer än 2500 kommuner, varav omkring 2400 på landet. Jag menar inte, att vi ovillkorligen vilja ha fram en brandkår i varje kommun; det finns en hel del, som äro alltför små, glesbebyggda och ekonomiskt svaga för en sådan utrustning — medan andra med större utsträckning och samhällsbildning i skilda delar redan nu kunna ha två kårer, kanske flera. Men vad jag menar är att vi böra få till stånd över hela landet så många och så placerade brandkårer, att varje bygd med avsevärd befolkning, hälst om den bor tätare tillsammans, får *tillgång till* värn mot våldens härjningar. Och detta är nu faktiskt möjligt tack vare eldsläckningsapparaternas motorisering — brandbilar och lätt flyttbara motorsprutor med hög kapacitet — samt vägnätets förbättring. En modern brandkår, även av blygsamma mått, kan ingripa snabbt, åtminstone relativt snabbt, inom en ganska vidsträckt rayon. De regler om ersättning för släckningshjälp utom eget område, som brandstodsbolagen numera uppgjort i samverkan med riksförbundet, ha också berett nödiga ekonomiska garantier för sådan hjälputryckning. Vi höra från många eldsvådor på landet att flera kårer skynda till, när så behövs. Härmed har man fått alla förutsättningar för en planmässig *rayonuppdelning* vid brandkårsbildningen, så att arbetet för nya kårer kan främst inriktas på platser dit redan verksamma kårer ej nå — naturligtvis utan att avvisa eller missgynna frivillig kårbildning på vilken ort som helst, där den är sakligt motiverad. Det blir framför allt länsförbundens och deras konsulenter sak att söka

genomföra denna planmässighet vid arbetet på nya kårer. Jag kan som exempel nämna, att Stockholms länsförbund försöker tillämpa en sådan plan, så lagd att om möjligt varje trakt inom länet skall kunna vid behov nås av minst två brandkårer.

Vi ha fått ännu en synpunkt att taga hänsyn till vid brandkårsbildningen, genom *den nya lagstiftningen om civilt luftskydd*. I betänkandet om denna lag framhålls att i mindre samhällen "det centrala i luftskyddet bör vara brandväsendets ordnande" och att på sådana platser "synes naturligtast att låta brandkåren svälla ut till en luftskyddskår" med därtill hörande extra utbildning. Riksförbundets V. U. har i sitt yttrande om förslaget anslutit sig till denna tankegång, men därvid betonat, att om den skall genomföras bör också brandkårsorganisationen med dess länsförbund, konsulenter och kårschefer bli naturliga förmedlare av erforderlig luftskyddsutbildning vid kårerna. Det är att hoppas att man vid de begynnande luftskyddskurserna tillbörligt beaktar dessa erinringar.

Till organisationens utbyggande hör givetvis konstituering av länsförbund i de län, där sådana ännu saknas, Värmlands och Västernorrlands. Dröjsmålet tycks mest ha vållats av svårighet att uppbringa det oundgängliga ekonomiska stödet för ett länsförbund. De belopp som erfordras äro dock så blygsamma, att den svårigheten inte kan få vara oöverbinnerlig, här lika litet som annorstädes. De två län det nu gäller ha ju för övrigt en sådan samhällelig struktur, som alldeles särskilt borde göra en verkligt genomförd brandvårnsorganisation till ett eminent samfällt intresse.

Men organisationens fullföljande är endast en sida av våra nutida uppgifter, och om man ser till sa-

kens kärna varken den största eller den viktigaste. Vad som nu framför allt åligger oss, det är inom ramen för vår organisation bringa upp alla dess lokala enheter, varje brandkår, till största möjliga duglighet i sitt kall, och detta med både personal och materiel. Jag har vid riksförbundets årsmöten ofta sökt inskräpa denna efter min mening dominerande synpunkt genom en koncentrerad formel, ett slagord om man så vill — tillåt mig att upprepa den också i dag. Det gäller nu, när organisationen hunnit så långt, främst att arbeta för dess *effektivitet* för farans stund. Under den synpunkten sammanlöpa en rad av praktiska krav och önskemål.

Hit hör först en fortsatt utveckling och intensifiering av den upplysningsverksamhet, den instruerande och inspekterande stimulans, som från centralledningen och genom länsförbunden måste oavsläppligt föras ut till de lokala kårerna. *Tidskriften* har steg för steg förbättrats, men den bör och kan bli ännu bättre, kanske genom flera fackartiklar — även kortare — samt starkare uppmärksammande av spörsmål och händelser ute i orterna, vilket i sin ordning torde kräva utökning till ett nummer i månaden. Vår tidskrift måste motsvara de växande anspråk man har rätt att ställa på den växande brandkårsrörelsens språkrör. *De fristående tekniska småskrifterna*, närmast från arbetskommissionen, ha en oupphörligt stigande mängd av detaljfrågor att utreda och tillrättalägga. Den systematiska bearbetningen av *eldsläckningsläran*, som ännu endast kunnat tagas upp till förberedande överläggning, är för alla kårer utan yrkesmässig utbildning högt av nöden; den framstår som ett av de stora önskemålen.

Konsulentverksamheten har tagit vackra steg framåt, men även

den behöver ytterligare intensifieras för att fullt svara mot de krävande uppgifterna. Det synes icke ha lyckats, åtminstone icke på alla håll, att strikt genomföra instruktionernas regel om minst ett årligt besök vid varje brandkår med övning av kåren under konsulentens personliga ledning jämte erforderlig handledning för befäl och manskap — och dock äro sådana årliga besök av största betydelse för uppehållande av kärernas standard. Oftast är det väl länsförbundens otillräckliga ekonomiska resurser som lägga hinder i vägen, ibland kanske också svårigheten för en konsulent, som är fast anställd i annan tjänst, att hinna med alla kårer i ett stort länsförbund. Det är nödvändigt att undanröja sådana hinder, så att konsulenten rätt kan fylla sitt maktpåliggande värv.

En särskild plats bland nutida arbetsuppgifter intaga *instruktionskurserna* inom länsförbunden. De äro, som jag förut sagt, en kärnpunkt i det högviktiga strävandet att nödortfigt skola de mindre kärernas befäl och genom dem bibringa även manskapet något av samma skolning. Kurserna ha obetingat visat sig vara ett riktigt grepp, men de äro för fåtaliga — ännu i år ej mer än 14 på 21 förbund — och i allmänhet väl korta, endast två à tre dagar, i förhållande till det kunskapsstoff, som även med strängaste begränsning trängs på kursplanen. Orsaken är återigen framför allt bristande medel, både hos länsförbunden och hos det understödande riksförbundet. Ingenting är mera angeläget för brandkårernas effektivitet än att utveckla dessa instruktionskurser. De böra hållas årligen inom varje länsförbund; då antalet deltagare ej får bli alltför stort, om kursledarna skola personligt nå var och en, tar det flera år innan man fått in representanter för alla kårer, och sedan

alla varit med en första gång behövas nya serier av kurser för att fylla ut vad som inte kunde medhinnas under den första. Men möjlighet bör också finnas att då och då utöka kursens dagantal, t. ex. till sju eller nio, såsom undantagsvis skett med mycket gott resultat. I detta sammanhang tränger sig för övrigt ett nytt önskemål fram. Skulle man icke kunna få till stånd en eller ett par *statliga eller statsunderstödda brandmannaskolor*, från vilka åtminstone en del kårers befäl kunde rekryteras? I dessa tider, då yrkesundervisning anordnas på så många områden, borde ett sådant önskemål icke anses förmätet.

Och så en sista punkt på önskelistan: särskild hjälp till de små kärernas utrustning med *nödvändig modern materiel*. Början är gjord i flera landsdelar, i det att samma lokala brandstodsbolag som finansiera länsförbunden även anslagit betydande belopp för anskaffande av motorsprutor åt vissa kårer, dels som bidrag utan återbetalning, dels som lån — naturligtvis efter prövning av vederbörande kårs kapacitet och behov. Detta är ett av brandkårsrörelsens största glädjeämnen i våra dagar. Vi vilja hoppas att de vidsynta föredömen, som sålunda givits, skola vinna största möjliga efterföljd.

Härmed har jag åter kommit fram till *ekonomien*. Den har för resten skymtat bakom det mesta av de nutida uppgifterna och önskemålen. Tidskriftens utökning och eldsläckningsläran, konsulentverksamhetens fullständigande och instruktionskursernas utveckling — intet av allt detta kan åstadkommas med de medel, som riksförbundet och länsförbunden nu förfoga över. Jag skyndar emellertid att uttryckligen betona att vad vi skulle behöva i tillskott till nuvarande inkomster för att förverkliga de nu framförda önskemålen stannar vid

mycket anspråkslösa belopp. Det är ju fråga om ganska begränsade utbyggnader i arbetet, och vi ha lärt oss att hushålla strängt med våra knappa tillgångar. I alla fall, det hör till denna exposé att öppet visa på även den sidan av våra utgångspunkter för det fortsatta arbetet.

Frågan skall ställas helt enkelt så: äro inte de förbättringar i arbetsmedlen, som vi önska, så uppenbart angelägna och så klart inriktade på betydelsefulla praktiska resultat, att de mer än väl motsvara vad de skulle kräva i utökade anslag och bidrag? Är det för mycket att hoppas, att staten nu, sedan brandkårsrörelsen visat vad den förmår och betyder och även sökt visa vad den ytterligare kan och bör uträtta, skulle finna rörelsen vara av den vikt för det allmänna, att tiden är inne för en länge begärd höjning av det obetydliga statsanslaget? Och kan man inte likaledes ha alla skäl att hoppas, att de lokala understödjare av länsförbunden, som hittills endast lämnat allt för knappa bidrag i förhållande till förbundets ofrånkomliga behov, skola klargöra för sig att det ligger i deras eget intresse såsom brandförsäkringsanstalter att mera helhjärtat främja den organisation, som är det enda försvarsvapnet mot vådelden — på samma sätt som motsvarande försäkringsföretag redan gjort i många län.

Slutord.

Min överblick över brandkårsrörelsens nutida uppgifter och önskemål är förd till slut. Den har, tyvärr, blivit längre än jag hade velat — och dock endast en gans-

ka snäv konturteckning. Jag hoppas att den likväl kunnat ge intryck av de realiteter, de landsomfattande, samhällsviktiga och handgripliga realiteter, som rörelsen arbetar med. Min önskan har varit just att få fram, huru både de hittills uppnådda resultatet och syftemålen för vårt fortsatta arbete helt domineras av praktiska synpunkter, av omsorg om de oöverskådliga värden det gäller att värna mot eld och brand, av koncentrerad inriktning på att få till stånd ett sådant värn i alla delar av landet och på dess utdanning till största möjliga effektivitet.

Och lika fullt — bakom denna realistiska, praktiska ledsyn i arbetet ligger på botten en idealism, som genomtränger det hela och ger den levande andan. Jag har inledningsvis kännetecknat vårt riksförbund och dess förgreningar som en samorganisation av fria krafters självverksamhet — låt mig återkomma härtill också i slutorden. Brandkårsrörelsen är en folkrörelse i ordets bästa mening, oberoende av olika meningsriktningar liksom av sociala åtskillnader, uppburen helt enkelt av en allmänt medborgerlig dådlust, en positiv vilja att taga upp försvarskampen mot den gemensamma samhällsfaran vådelden, om och när det gäller. Honnör för denna medborgerliga försvarsvilja, för alla dem, som stå i ledet i kårer och organisationer! Det är ytterst dem vi ha att tacka idag, och ytterst på dem som framtiden beror. Man skall se på brandkårsrörelsen som den folkrörelse den är — då förstår man till fullo huru den är värd att tjänas och att stödjas.

Svenska Brandkårens Riksförbunds årsmöte.

*Svenska Brandkårens Riksförbunds jubileumsårsmöte ägde rum i
Stockholm den 30. och 31. augusti.*

Mötet inleddes måndagen den 30 kl. 12 m. på restaurang Gillet med förbundsangelägenheter. I sitt inledningsanförande betonade ordföranden, landshövding Edén, att intet av de tidigare årsmötena hade varit så talrikt besökt. Över 200 föreningsmedlemmar, representanter för myndigheter och brandförsäkringsinrättningar samt ombud för brandkårer hade nämligen infunnit sig. Säsom representanter för länsbrandkårsförbund hade landshövdingarna Hammar-skjöld, Lübeck, von Sneidern, Gärde och Hagströmer infunnit sig.

På dagordningen stod bl. a. val av tre ledamöter och två suppleanter i Centralstyrelsen. Landshövding Murray, som stod i tur att avgå som styrelseledamot, hade undanbett sig återval och i hans ställe valdes landshövding Hammar-skjöld. Herrar Stridbeck och Eliason omvaldes. Av suppleanterna voro hrr Grönvall och Clarholm i tur att avgå. Båda omvaldes liksom även de två revisorerna. På mötet beslöts även att årsavgiften skulle bibehållas oförändrad.

Mötets offentliga del öppnades kl. 3 e. m., varvid landshövding Edén hälsade Riksförbundets gäster välkomna. Bland de tillstädeskomna befunno sig bl. a. statsrådet Möller, statssekreterare Severin, borgarrådet Y. Larsson, hovjägmästare Odelberg, försäkringsdirektörerna Juhlin-Dannfelt, Ulmgren och Nordgren samt luftskyddsinspektören Zetterqvist. Allmänna Brandkårsförbundet i Finland och Brandskyddsföreningen i Finland

representerades av rådmän O. Ekman, Finlands brandofficersförbund av brandchef K. Arell, Dansk Brandværn Komité av direktörerna Hafn och Brannov, Dansk Brandinspektörförening av brandchefen Krieger, Norsk Brandvern Forening av direktör Meyer och stadsingenjör Juell samt Norges Brandkasse av överingenjör Gjesing. Landshövding Lübeck och kapten Götherström representerade Svenska Brandskyddsföreningen och skorstenfejaremästare Tolléus och konsulent Braun Sveriges Skorstenfejaremästares Riksförbund.

Kapten Gillner gav en återblick över Riksförbundets 25-åriga verksamhet — en utförlig redogörelse för Riksförbundets historia var införd i föregående nummer av Brandkärstidskrift — varefter landshövding Edén höll ett föredrag angående "Brandkårsrörelsens nutida uppgifter och önskemål", vilket föredrag återfinnes på annan plats i denna tidskrift.

Efter föredragen överlämnade landshövding Murray Riksförbundets guldmedalj till dess ordförande och vice ordförande. Landshövding Lübeck framförde Svenska Brandskyddsföreningens gratulationer. Å brandförsäkringsrörelsens vägnar talade direktör Ulmgren, Riksförbundet fick från Älvsborgs läns Brandkårsförbund mottaga en ordförandeklubba och ännu en klubba överlämnades av Malmö brandkår. Den finska brandkårsrörelsens hyllning framfördes av rådmän Ekman, å Norsk Brandvern Forenings och Norges Brandkasses väg-

Bild från jubileumsmiddagen.

nar talade direktör Meyer och de danska organisationernas gratulationer framfördes av brandchefen Krieger. Hyllningsadresser överlämnades av Sveriges Skorstensfejaremästares Riksförbund, Skånska Brandkårsförbundet och Västmanlands Brandkårsförbund. Dessutom fick förbundet emottaga blomsteruppsatser, telegram och även skrivelser, bl. a. en från brandkårsförbundet i Estland.

På kvällen samlades man till jubileumsmiddagen på Hasselbacken, där statsrådet Möller och Stockholms brandkårs högste chef, borgarrådet Yngve Larsson, voro hedersgäster. Vid de i brandrött dekorerade borden hälsades festdeltagarna av kapten Gillner. Landshövding Edén utbringade konungens skål och föredrog ett hälsningstelegram till kronprinsen jämte från denne ankommet svar. Landshövding Nilsson antydde i sitt högtidstal önskvärdheten av något större stöd åt förbundet från statens sida, vartill statsrådet Möller,

för dagen i egenskap av t. f. chef för kommunikationsdepartementet, replikerade att han som t. f. inte kunde lova något bestämt men att departementets statssekreterare säkerligen mottagit starka intryck av det betydelsefulla arbete förbundet utträtt och att man för framtiden med säkerhet kunde hysa de bästa förhoppningar på stöd från alla de intressen som bära främja en verksamhet sådan som förbundets.

Tisdagen den 31 augusti.

Brandkärernas Riksförbunds jubileumsmöte fortsatte och avslutades på tisdagen. Vid 10-tiden på förmiddagen samlades deltagarna med landshövding Edén i spetsen på Kungsholmens brandstation, vars befälhavare brandkapten Grill orienterade om stockholmsbrandkårens organisation och arbete. Stationens många gäster, bland vilka förutom mötets nio landshövdingar även märktes vice brandchefen i Stockholm kapten Arve och de övriga stationernas befälhavare, gingo

sedan igenom spruthuset, logementet, gymnastiksalen och telegrafens samt rökskyddsdepån och rökövningsrummet. Under kapten Grills ledning företogs sedan en uppvisning, omfattande alla faser av eldsläckning och livräddning.

Bland det manskap, som deltog i uppvisningen, var även Kälarne-Jonsson, som av landshövding Edén fick motta en gratulation för sina prestationer på idrottsbanan.

Sedan kapten Grill tackats av landshövding Edén gingo mötesdeltagarna ned till Stadshuset, där Stockholms stad gav lunch för brandmännen. Stockholms öppna famn mot landsbygden spelade sedan en stor roll vid lunchen i Prinsens galleri. De 190 gästerna fingo höra borgarrådet Yngve Larsson och landshövding Edén uttala sina meningar om denna famn.

I sitt välkomsttal framförde borgarrådet Larsson stadens lyckönskningar till det 25-åriga födelsedagsbarnet. Det är av två skäl, sade han, som Stockholm hyser sådan tillfredsställelse över att få motta Svenska Brandkårens Riksförbunds medlemmar i sitt eget hus. Rörelsen har sina rötter i landsbygden, och Stockholm gläder sig åt varje tillfälle att få vårda det goda förhållandet till det övriga riket. Stockholms öppna famn mot landsbygden har varit en huvudbetingelse för dess utveckling. Staden gläder sig åt att kunna motta och ge sysselsättning åt invandrarna — även om den flödar över sina nuvarande gränser och måste

tänka på utvidgningar. Tal framhöll sedan huvudstadens känsla av solidaritet med brandskyddets målsmän på andra orter och slutade med att utbringa ett leve för riksförbundet.

Landshövding Edén framförde förbundets tack till staden och framhöll därvid betydelsen av samarbete mellan Stockholms brandexperter och landsbygdens brandmän. Detta samarbete har varit av allra största värde för riksförbundet. Det fina med brandkårens riksförbund är, sade tal., att vi inte alls äro fina. I vår organisation äro alla lika. Landshövding Edén slutade med ett leve för Stockholms stad, varvid han uttalade en förhoppning om att "måtte dess inkorporerande famn inte bli alltför stor, men dess gästfrihets famn alltid förbli densamma".

På middagen reste man med båt från Klara strand till General Motors' fabriker och till kvarnen Tre Kronor, vilkas brandskyddsanläggningar demonstrerades. Under hemfärden avslutade landshövding Edén mötet och riktade ett särskilt tack till dess organisatör kapten Gillner.

Riksförbundets årsmöte har varit föremål för tidningarnas stora intresse och har refererats på framskjutande plats i såväl huvudstads- som landsortspress, varför mötet kan sägas ha varit av utomordentligt värde ur propagandasynpunkt och verksamt bidragit till förbundets fortsatta framgång.

GASBEHÅLLARE.

Tre eldsvådor med acetylenbehållare (AGA-behållare).

Under rubriken "Explosion" har undertecknad i denna tidskrift n:o 4 och 5 detta år sökt klargöra de explosionsriskerna, som äro förenade

med brand i eller omkring Agabe-hållare. Med den allmänna användning, som dessa behållare numera hava, är det nödvändigt att brand-

männen förstå att bedöma, då explosionsrisk föreligger. Sedan ovan nämnda artikel inflöt i tidskriften har Östermalms brandstation ej mindre än tre gånger kallats till eldsvådor, där Agabehållare förekommit. Då läget vid samtliga varit olika och därför krävt olika uppträdande kan en kort redogörelse för förloppet och den bedömning, som lagts till grund för handlings sättet, vara av intresse.

Den 30 juli kl. 21,42 kallades stationens soteldspiket till ett nybygge å "Gärdet". Sedan meddelande ingått, att det var en "syrgastub" som brann, uttryckte stationen i sin helhet. Lägg märke till benämningen "syrgastub". Jag vet ej hur det förhåller sig i andra landsändar, men i huvudstaden benämnes gasbehållare av den stora allmänheten och även av tidningarna "syrgastuber". I de allra flesta fall är det frågan om Agabehållare. Då gasbehållarna beroende på innehållet hava olika egenskaper (se ovan nämnda artikel), är det av vikt, att brandmännen först och främst hava klart för sig vad slags behållare det gäller. Agabehållarna äro målade mönjeröda och benämnas även dissousgasbehållare eller acetylénbehållare.

Den ifrågavarande behållaren låg på en balkong två trappor upp och slangarna voro uppdragna till ovanför liggande balkong, där arbete med svetsning av balkongräcket ägt rum. Munstycket låg således på balkongen tre trappor upp. Lågor slogo ut kring behållarens ventil. Huvudventilen var synbarligen ej stängd eller också läckte den.

Sprängning av Agabehållare kan ju ske av två orsaker, antingen att lågan går bakåt och in i behållaren eller ock genom att behållaren utifrån uppvärms. Någon uppvärmning utifrån var ej här tal om. Kunde explosionsrisk i detta fall föreligga? Vid ett ytligt betrak-

tande kan det ju förefalla som om explosion ej skulle kunna inträffa, då ventilen är öppen. Emellertid är det just den öppna ventilen, som kan giva anledning till explosion och det av följande anledning. Går lågan bakåt och in i behållaren, så kan en sönderdelning av acetylén-gasen med åtföljande uppvärmning äga rum. Härvid bildas en glödande kärna i Agamassan.

Acetylén gasen frigör sig ur den acetonnätmättade Agamassan på samma sätt som kolsyran ur vattnet i vichyvattensflaska, då man öppnar korken. Om nu ventilen är öppen sjunker trycket i behållaren och acetylénen frigöres. Då den sålunda frigjorda acetylénen kommer i beröring med den glödande klumpen, sönderdelas den under värmeutveckling, och det glödande partiet sprider sig mer och mer i massan. Vid denna sönderdelning bildas kol och väte. Om nu kolet, som är starkt tjärhaltigt, täpper till munstycket, då den glödande massan fått en större omfattning, stiger trycket hastigt, och behållaren kan explodera. Det är att lägga märke till att uppkomsten av den glödande massan tar en viss tid. Hur lång tid den tar innan explosionsfara föreligger, har experterna ej kunnat uppgiva, men att läckande Agabehållare exploderat efter flera timmars förlopp är bekant.

För att nu återgå till uttryckningen den 30 juli var det mig bekant, att byggnadsarbetet slutade kl. 17. Då uttryckningen ägde rum 21,42 var det således sannolikt, att behållaren brunnit omkring 5 timmar. Att lågan ej iakttagits tidigare, berodde sannolikt dels på att den från början varit obetydlig och att behållaren låg väl skyddad för insyn bakom ett balkongräck av hel plåt, dels att det var dagsljus ute. Först när det började skymma iakttog nattvakten skenet från lågan. Med hänsyn till den

långa tid lågan brunnit, kunde risk för explosion föreligga. Behållaren låg på sådan plats, att några skador av lågan ej kunde uppkomma. I närheten fanns inga bostadshus. Det funnos alltså ingen anledning att riskera ett närmande för att försöka stänga behållaren. Det är dessutom tvivelaktigt att ventilen gått att röra efter en så pass långvarig upphettning.

Följaktligen drogos brandmännen omedelbart tillbaka. Slangledning utlades i beredskap och sedan tillräcklig vaktstyrka kvarlämnats, ryckte stationen in. Först kl. 6,15 på morgonen kunde tydligt iakttagas att trycket i behållaren gått ned, varför den släcktes med ett par hinkar sand.

Det visade sig vid undersökningen att behållarens huvudventil ej stängts. Det måste anses som grov vårdslöshet eller mer än lovlig o-kunnighet att svetsare lämna arbetsplatsen utan att stänga behållarens huvudventil. Hade arbetarna, vilka voro sysselsatta med svetsningsarbete å balkongen 3 tr. upp, vid arbetets slut gått ned och stängt huvudventilen, skulle de sannolikt upptäckt att det var eld vid ventilhuvudet, och i alla händelser förhindrat gasutströmning.

Det är ju beklagligt att svetsare genom att underlåta de enklaste försiktighetsmått riskera medmänniskors liv. I de synnerligen tydliga, enkla och välformulerade "Anvisningar", som Svenska A.-B. Gasaccumulator utgivit till ledning för dem, som handskas med firmans gasbehållare, står tydligt: "Gasbehållares ventiler skola alltid vara stängda, när behållaren ej användes, även om behållarna äro tömda."

Det är säkert lämpligt att brandcheferna för instruktionsändamål hos Agas distributörer anskaffa några exemplar av dessa anvisningar. Då det dessutom är min erfarenhet, att det i brådskan

är svårt att få reda på de stundom undanlagda avstängningsnycklarna, skulle jag vilja rekommendera åtminstone större brandkärer att anskaffa och på uttryckningen medföra en avstängningsnyckel.

Den 11 september kl. 12.04 kallades Östermalmsstationen till ett under ombyggnad varande hus, där eld under pågående arbete uppstått vid ventilhuvudet i en Agabehållare. Då brandkären denna gång hade tillfälle att ingripa omedelbart förelåg ej någon omedelbar risk för explosion. Med en vattenstråle (8 kg.) gjordes försök att blåsa ut lågan. Detta lyckades visserligen ej, men till följd av vattentrycket försköts lågan så mycket, att det i skydd av vattnet ej mötte några svårigheter att stänga huvudventilen, och därmed var faran avvärd. Det är dock alltid klokt att även i dylika fall iakttaga en viss försiktighet efter släckningens slut, d. v. s. lägga behållaren på en avskild plats. Ty även om det normalt sett ej bör inträffa något, är en behållare, som det varit eld i dock ej fullt pålitlig. Behållaren blir ju vid branden alltid något upphettad och förrän man fått klart för sig att temperaturen avtager, ett bevis på att sönderdelning av gas ej äger rum inne i behållaren, skall man ej känna sig för säker.

Som synes var det i båda fallen fråga om brinnande behållare således samma objekt. Brandkårens uppträdande var dock mycket olika. I ena fallet reträtt och bevakning och i det senare fallet angrepp och släckning.

Utslagsgivande för handlingssättet var den risk, som förelåg. Den första behållaren var riskabel men låg på en ofarlig plats, den andra var ännu ej riskabel men låg i ett bebott hus. Behandlas den andra behållaren på samma sätt som den första kan en eller annan timma senare fara för explosion föreligga.

Den 14 aug. kl. 3,43 kallades stationen till Stockholms spårvägars materielgård, där eld uppstått i en s. k. lokvagn. Då vagnens dörrar öppnades för att man med strålen bättre skulle nå vagnens inre upptäcktes en gasbehållare, delvis rödglödgd. På order: "Gasbehållare. Tillbaka" begåvo sig samtliga springande från vagnen och hade väl kommit 12 à 15 m. då en behållare exploderade. Det var således i sista ögonblicket, som behållaren upptäcktes, och att det hela avlöpte väl får tillskrivas rena slumpen. Efter ungefär en minut inträffade ytterligare en explosion. Sedan tillkallad personal från spårvägen på förfrågan meddelat att endast två acetylenbehållare inlagts i vagnen kunde resterna av densamma släckas.

Det sista exemplet synes mig belysande för de faror, som på grund av andras omdömeslöshet lura på brandmännen. Vid släckning av en

elektrisk lokvagn ligger det väl närmast till hands att vara uppmärksam på den elektriska faran. Ledningsnätet har dock en spänning av 600 volt. Det är en fara, som man är medveten om och som man därför har möjlighet att skydda sig mot. I stället för den elektriska faran, utgöres emellertid den verkliga risken av gasbehållare, varom brandmännen äro fullkomligt omedvetna. Detta är ett typiskt fall, som visar *nödvändigheten av skyltar på platser, där gasbehållare förvaras*. Det borde på en materielgård dessutom ej vara svårt att finna en lämpligare förvaringsplats för gasbehållare än en lokvagn.

Två av ovan relaterade fallen visa tydligt att nödig försiktighet och omdöme ej alltid iakttagas av dem, som handhava gasbehållare. Detta är tyvärr alltför ofta fallet.

Torsten Mohlin.

FRÅN LÄNSFÖRBUNDEN.

Stockholms läns brandkårsförbund.

T. f. Brandkonsulent: Kapten *Erik Gillner*. Exp.: Styrmansgatan 1, Stockholm. Telefon 606308.

Eldsvåda i Lenna Bruk.

Måndagen den 12. april 1937 kl. 5,43 kallades Uppsala brandkår att biträda vid eldsvåda, som utbrutit i Lenna bruk. Bruket tillverkar bl. a. de bekanta Lenna-husen, d. v. s. sådana trähus, där varje byggnadsdel var för sig tillverkas maskinmässigt och därefter hopfogas till helt färdiga småvillor. Vid tillfället låg fabriken inne med stora lager av färdigställda byggnadsdelar, dels lagrade inom fabriken, dels upplagda utomhus à tillfälliga upplagsplatser, provisoriskt skyddade av plåttak o. d. Förutom fabriksbyggnaderna omfattar bru-

ket jämväl såg, maskinhus, inrymmande dels ångpanna, dels transformatorer m. m.

Redan vid passerandet av stadsgränsen syntes väldiga rökmoln, fågelvägen drygt 16 km., tydande på att det rörde sig om en storbrasa. Då Uppsala brandkår efter 22 minuters färd anlände till brandplatsen, upplystes av fabriksledningen, att maskinhuset med de dyrbara maskinerna ännu ej fattat eld. Det lyckades att rädda detsamma såtillvida, att elden kunde hållas därifrån, men maskinhusets innertak, som var murat i tegel med inlagda

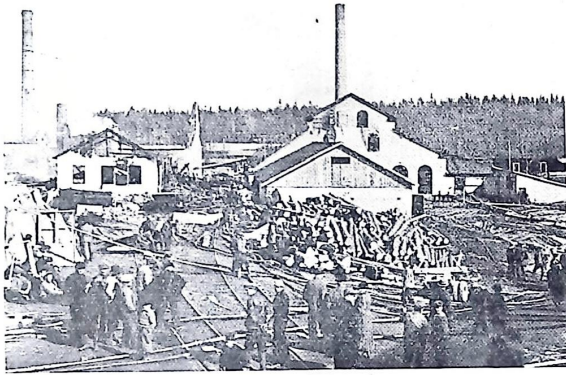
Brandens senare skede.

järnbalkar, sviktade betänkligt genom sättningar i murarna och genom tryck ovanifrån av nedfallande takdelar m. m. Själva hjärtat i fabriken kunde således anses räddat. Enligt skiss och fotografier framgår i övrigt kvarstående byggnader, upplag, räddade byggnadsdelar m. m.

Vid tillfället rådde svag vind, vattentillgången var mycket god genom den genom bruket rinnande ån och brukets folk — ett 100-tal man — fanns tillgängligt. Uppsalaavdelningen räknade befälhavare och 4 man, därav 2 motorskötare. Vid ankomsten hade de då brinnande byggnaderna genomgått stadiet övertända: det brann således för fullt, taken voro instörtade och det var endast de tjocka stenväggarna, som syntes kvar av de förut ganska stora byggnaderna, snickeriet och angränsande magasin. Eldslågorna slickade då och då närliggande virkesupplag och elden hade just satt sig fast i ett mindre trähus, inrymmande bl. a. en mängd pappullar. (På skissen utmärkt med bokstaven *d*. Det var också där, som elden begränsades i den farligaste riktningen). Bru-

kets egen motorspruta var i gång och med en grenad ledning hade elden börjat angripas. Uppsalaavdelningen förfogade över den helt nyligen levererade Scania-Vabis motorsprutan med Z-pump om 2000 l./min. och inbyggd skumpump, en API-100 samt 1000 m. slang. Omkring 800 m. användes av uppsalslang och allt som allt ungefär 3000 m. av samtliga kårers.

Scania-Vabis bestämdes för det svåraste avsnittet, som var närmast anmarschvägen, API-100 placerades å motsatta sidan de brinnande byggnaderna å vindsidan, där även hyvleriet låg. Detta var ej någon gång hotat under branden tack vare vindriktningen. Från Scania utlades med friv. manskap 4 ogrenade ledningar direkt från fyra uttag från motorsprutan och så mycket, som fanns på vardera 4 rullar, d. v. s. fyra 100-meters ledningar. En motorskötare och en brandman ordnade med sugslangarna. När detta var klart, övertog brandmannen en av de då redan utlagda och klara ledningarna. Allt gick utan mankemang, pumpen arbetade perfekt och släckningen kunde börja å nämnda avsnitt.

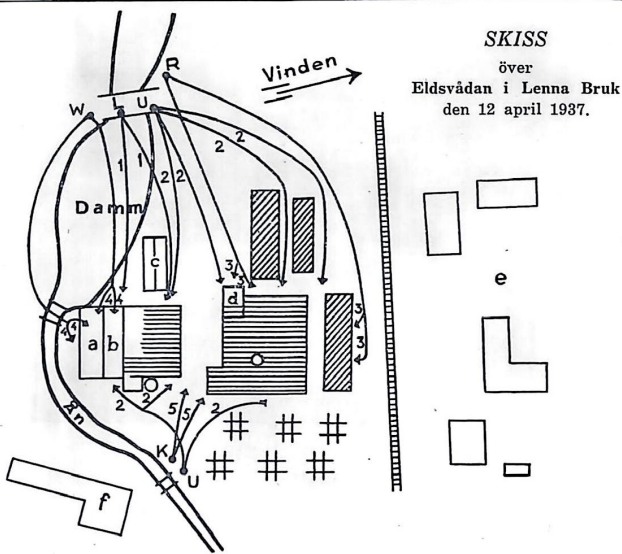
Brandens senare skede.

Under tiden var API-100 med sin motorskötare och brandman med friv. hjälp på väg till ovan angivna plats, utpekad på ett ungefär av undertecknad. Två slangrullar skickades med jämte grenrör och strålrör. Inom 10 min. voro båda sprutorna i full gång. En bidragande orsak till att allt gick bra i lås vid själva igångsättandet var till stor del beroende på att åskådarna höllo sig på någorlunda avstånd och utan att ingå på några diskussioner. Det visade sig också, att det frivilliga manskapet fullgjorde sina uppdrag med vid eldsvådettillfällena inte ofta sedd vilighet och intresse för saken.

Intill denna tidpunkt hade inte tid varit över till några längre överläggningar med bruksledningen. Emellertid underrättades undertecknad efter hand om läget av olika värdefulla byggnader och byggnadsdelar. Efter vad som sålunda kunde bedömas, kunde inte stort mera uträttas för räddandet av dessa, än vad som senare också visade sig vara fallet. De räddades och det var ju huvudsaken. Jämsides med denna överläggning drev undertecknad på de frivilliga strål-

förarna att närma sig elden med strålarna och effekten blev genast bättre. Hettan var på sina håll mycket besvärande och Mohlinmunstyckena, som voro i användning på två ledningar medelst vattenskärm och centralstråle visade sig effektiva mot värmen, men dock ej på långt när så goda vid själva släckningen beroende på för liten kraft och vattenmängd i centralstrålen. Den bästa munstycksdiametern visade sig snart från Scania vara 18 mm. Då blev det slagkraft i strålen och verkan utblev ej heller. Vid motorsprutan hölls trycket hela tiden vid 10 kg. och då varje ledning inte översteg 100 m. vardera bör munstyckstrycket ha varit ganska gott. Faktum är, att hettan inte kändes så mycket som man skulle kunna tro, enligt min mening nog till stor del beroende på att den drevs uppåt just genom att de praktiska murarna höllo igen åt sidorna. Genom de många fönsteröppningarna fanns tillfälle att komma åt eldhärden från så gott som alla sidor.

Nu voro tre motorsprutor om sammanlagt 4000 l./min. i verksamhet. Men det blev efterhand

Avbrunnet område

Timmerupplag

Upplag av bygnadsdelar m. m.

a = Såg; b = Maskinhus; c = Mindre byggnad med överdel av trä.
d = Till hälften avbrunnet lagerhus av trä; e = bostadshus.
f = Hyvleri.

L U R W K = Lenna, Uppsala, Rasbo, Wattholma, Kvista
1 2 3 4 5 = med sina utlagda ledningar i nummerordning.

flera och omkring kl. 7 voro sammanlagt 6 motorsprutor i gång, representerande efter vars och ens ankomst, Lenna Bruk, Uppsala 2 st., Rasbo, Wattholma och Knivsta. Vattenkaskaderna formligen vräktes över elden och den goda verkan visade sig också snart. Med 19 st. strålar av diverse munstycksdiametrar hölls elden nere allt mer och mer, den började begränsas och vid 8-tiden visade sig också att största faran för kringliggande byggnader och upplag var över. Åt vindsidan fanns faktiskt inte någon gång under branden någon

som helst risk. Uppställningsplatserna för motorsprutorna enl. skiss.

Att släckningsarbetet kröntes med den absoluta framgång, som här blev fallet, berodde dels på yttre gynnsamma omständigheter, dels på många villiga händer och så naturligtvis inte minst på tillgången på de mäktiga vattenmassor, som kunde spolas över eldhavet. Skumsläckning kunde enl. undertecknads mening vid denna storbrand inte löna sig mycket. Att skydda hotade partier med skumbeläggning fanns föga anledning till. Ty, när man kan komma en hotad byggnad

e. d. så nära, som man i det här fallet kunde göra, är det fördelaktigare att använda vatten. Vattenstrålen släcker elden och dessemellan riktar man den, om så skulle behövas, på närliggande risker. På många platser kunde strålförarna stå och spruta i skydd av husknuten så att säga.

Uppsala motorsprutor arbetade oavbrutet i 7 timmar och övriga sprutor gingo under den tid, de kördes, även de utan mankemang. Elden var begränsad efter 2 1/2 timmar. Eftersläckning pågick med 3 sprutor till kl. 17 och därefter med en spruta ytterligare ett dygn. Skadorna belöpte sig till i runt tal 500,000 kr. Orsaken till eldens uppkomst kunde ej med säkerhet bestämmas, troligen genom gnistor från fabriken stora skorsten.

En händelse under släckningsarbetet kan ha sitt intresse att omtala. Ena gaveln på snickeriverkstaden lutade betänkligt utåt redan någon timme efter eldens utbrott. Fara för ras ansågs föreligga och det dryftades, huruvida den borde rivas för att hindra olyckor. Men

efterhand, som släckningen fortskred och elden dämpades, observerades, att den så småningom återtog sitt ursprungliga läge. Värmen, som tidigare åstadkommit en utvidgning å murens insida, varvid den kom att väga över, hade nu minskats så betydligt, att hela muren så att säga började att krympa tillbaka i sitt rätta läge, varför den således ej behövde rivas.

Beträffande en storbrand sådan som denna skulle jag vilja framhålla, att om man har möjlighet att samla ett större antal motorsprutor, skall man inte försumma detta. Vi veta, att man kan köra sönder på vägen, motorsprutan vill inte gå i gång, ej hotade partier kunna komma i utsatt läge genom att det börjar blåsa upp eller att vinden vänder sig o. d. Och så ännu en annan viktig sak. Med varje brandkår följer alltid ett visst antal övade brandkårsmän. Även om civil befolkning kan vara till mycken hjälp, blir det dock ej så liten skillnad på släckningsresultatet, när yrkesmän äro strålförare.

K. O. P-son.

NOTISER

Liten begagnad

motorspruta

i gott skick 600 à 800 lit/min.
önskas köpa.

Svar med utförlig beskrivning
märkes "Sommarsamhälle"
och sändes till denna tidning.

Kalmar läns Brandkårsförbund.

Kalmar läns Brandkårsförbund
avhåller årsmöte den 25 och 26 september i Oskarshamn.

Ny brandchef i Örebro.

Till brandchef i Örebro har utnämnts v. brandchefen i Norrköping, H. Rosencrantz.

Svenska Brandskyddsföreningens ordförande landshövding S. Lübeck 60 år den 2 juni.

Vi leva onekligen i en tid av stark och snabb utveckling, en utveckling, vars orsaker kunna tillskrivas såväl teknikens landvinningar som allmänna folkrörelser. Brandskyddet är ju innerst teknik men dess betydelse är beroende av förståelse från allmänhetens sida.

Svenska Brandskyddsföreningens strävan att bearbeta frågor för brandskyddets höjande och att driva propaganda i samma syfte kräver teknisk kunskap och kännedom om allmänna vär. Det måste vara en stor tillgång för en sådan förening att i spetsen hava en framstående tekniker, vars kunskaper och fallenhet för allmänna vär en gång fört honom till en plats vid Konungens rådsbord.

Det var därför ej märkvärdigt att Svenska Brandskyddsföreningen då den år 1925 stod inför valet av ordförande vände sig till landshövdingen i Gävleborgs län, Sven Lübeck, vilken tidigare ägnat sina krafter åt den över stora delar av världen kända "Vattenbyggnadsbyrån", samt som kommunikationsminister bl. a. på ett lyckligt sätt genomfört 1923 års brandstadga. Landshövding Lübeck var således vid sitt tillträde av befattningen som ordförande i Svenska Brandskyddsföreningen långt ifrån främ-

mande för med brandskyddet sammanhängande frågor.

Den bok "Brandskyddets utveckling i Sverige åren 1925—1936", som till högtidsdagen den 2 juni av Svenska Brandskyddsföreningens sekreterare utgivits och tillägnats föreningens ordförande, belyser, i vilken utsträckning landshövding Lübeck personligen satt in sina krafter för brandskyddets idéer.

Såsom ordförande i Gävleborgs läns Brandkårsförbund har även Svenska Brandkårens Riksförbund förmånen att kunna räkna med landshövding Lübecks intresse för den aktiva eldsläckningen och förtjänar det i samband med arbetet inom länet särskilt erinras om den kraft varmed landshövding Lübeck genom anbefallande av polisundersökning ingrep mot en eldsvådeserie, som tenderade att bliva av epidemisk art.

Bland de hyllningar av olika slag varmed landshövding Lübeck hedrades på sin högtidsdag förtjänar särskilt att nämnas den av ett antal brandförsäkringsanstalter överlämnade fonden på 25,000:—, avsedd att på sätt mottagaren anser lämpligt främja brandskyddet, ett talande bevis såväl för uppskattningen av jubilarens insatser som förtroende till hans förmåga.

BILDA FRIVILLIGA
BRANDKÅRER

P. S.

till artikeln "Brandmaterielens utveckling 1912—1937"

i augustinumret.

Ovannämnda artikel i föregående nummer kunde på grund av det begränsade utrymmet givetvis behandla detta omfattande ämne endast i starkt sammanträngd form, men var det vår avsikt att likväl giva en någorlunda fullständig bild av utvecklingen på området. I denna avsikt göra vi här en komplettering och ett beriktigande av artikeln ifråga om motorsprutor av den moderna typen, då den i ett par avseenden kom att behandla detta avsnitt alltför ofullständigt.

Albin-fabriken, L. A. Larssons Gjuteri & Mek. Verkstad, Kristinehamn, kom i beröring med motorsprutfabrikationen år 1925 genom att firman ifråga då levererade motorn till den första API-sprutan med centrifugalpump. Denna motor skilde sig från förut till motorsprutor använda motorer genom att den var försedd med en av Albin-fabriken speciellt konstruerad kugghjulsväxling — med spiralskurna kugghjul arbetande i oljebad — helt hopbyggd i en enhet med motorn.

Först i och med Albin-sprutans framträdande på marknaden år

1927 lancerades det dittills ej använda systemet att begagna motorns avgaser i stället för kylvattnet för brandpumpens och andra vattenförande delars uppvärmning. Albin-sprutan hade i samband därmed ännu en nyhet, nämligen en automatiskt verkande centrifugalfriktionskoppling, som möjliggjorde motorns startande oberoende av pumpen samt pumpens automatiska inkoppling efter upptining medelst motorns avgaser. Avgasuppvärmningen och därmed sammanhängande anordningar äro konstruerade av Albin-fabriken och patentskyddade genom bl. a. patenten n:o 66986, 67649, 70062 och 70063 men ha kommit till användning även på API-sprutor genom ett avtal med Albin.

Rättelse.

I föregående nummer av tidskriften hade insmugit sig ett tryckfel. På sidan 126 rad 3 nedifrån står att ABA 1600 ger 1000 lit/min vid 9 kg/cm² skall givetvis vara 1600 lit/min.

Tidskriften utkommer med 10 nummer årligen.

Årsprenumerations sker direkt hos Centralstyrelsens Expedition, Styrmansgatan 1, Stockholm. Prenumerationspriset är 4: — kr. för enskilda exemplar och 2: — kr. pr ex., då minst 5 ex. samtidigt rekvireras.

Annonspriserna pr gång äro:

Första eller sista annonssidorna — efter överenskommelse.

Helsida	60 kr.		Kvartsida	15 kr.
Halvsida	30 "		Åttondelssida	8 "

Vid annonsering minst 4 ggr lämnas 15 % rabatt.

Eftertryck ur tidskriften medgives endast om källan angives.

BRANDMATERIEL

SÅSOM:

Larmrockar - Gasmasker - Hjälm
Bälten - Brandarmatur - Slang - Kle
n gummerade slangar och Munstycken
m. m.

EGEN TILLVERKNING AV:

Slangrullar av lättmetall.
Omveckningsmaskiner.
Slanglagningsapparater.
Slangbindan "KVICK".
Linrullar och Manskapslinor.
Handskar och Huvor av asbest m. m.

Begär offert!

Råd vid materielköp lämnas kostnadsfritt.

Brissmans Brandredskap

Innehavare
Brandmästare F. Brissman
HALMSTAD

ODENIUS

ELDSLÄCKARE

Kustos

Oden 15 Mk

Skum-Kustos

Pulver-Kustos

Oöverträffade i effek-
tivitet och hållbarhet.

Ombud antagas.

Odenius Nya Aktiebolag
GÖTEBORG

Brand- och Ambulansvagnar,
Motorsprutor, Skumaggregat,
Fullständiga brandkårsutrustningar,
Gas- och Arbetarskyddsmateriel,
Eldsläckningsapparater m. m.

Allt kan erhållas från

Brandredskapsfirman

MAURITZ CARLSSON

Kontor, lager och utställning:
1:sta Långgat. 13 b. - GÖTEBORG

Telefoner: 424 10 — 254 84

Firman grundad år 1901

HALLSTRÖMS

Brandredskapsagentur

f. d. brandlöjtnant A. Hallströms agentur

Malmö Rikstel. 279 93

Firma i brandredskap, alla slag, såsom:

Eldsläckningsapparater
Manskapsutrustningar
Slang med armatur
Alarmpapparater
Motorsprutor
Rökskyddare
Brandsegel
Stegar
m. m.

Brandstegar,

s. k. skarvstegar

För brandkärer
längd 252 cm. med 7 steg å 17: — kr.

För fastigheter
längd 280 cm. med 7 steg å 11: 50 kr.

" 315 " " 8 " " 16: — "

" 365 " " 9 " " 19: — "

fritt Borås, Tillverkas av

Brandförman S. BOLANDER

BORÅS Telefon: Borås 12746

Ombud antagas.